

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Środę dnia 21 Stycznia v. s. 1831 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 14 stycznia.

Przez najwyższy dyplomata, pod dniem 4 stycznia, najłaskawiej mianowany kawalerem orderu S. Anny. 1szej klasy, Jenerał-Major, Xiążę Abchazow.

— Dożywotni członek Rady admiralicyjnej, 4tej klasy Naumow, najłaskawiej podniesiony do rangi 3ciej klasy.

— Rangi 4tej klasy, Rozenmejer, najłaskawiej mianowany Członkiem ogólnego zgromadzenia Zarządzających departamentami Morskiej Intendencji, ze sprawowaniem obowiązków Naczelnika oddziału zaborow.

— Zostający w wiedzy Ministeryum spraw wewnętrznych, Radzca Stanu, Hrabia Santi, najłaskawiej mianowany Rzeczywistym Radczą Stanu. (P.P)

Opinia Rady Państwa.

Rada Państwa, na Departamencie Ekonomii i na Powszechnem Zebraniu, rozpatrzywszy pytanie o pensyi i iednorazowej pomocy Urzędnikom, służącym z wyborow szlacheckich, i zważywszy, że służba ta, na ośnowie postanowień Państwa, nie jest wyjętą od prerogatyw, nadanych służbie Koronnej, i dla tego przechodzący ją w takich obowiązkach, do których naznaczona jest w etatach płaca ze skarbu, nie powinni być pozbawiani i prawa do pensyi, zarówno z Urzędnikami służby cywilnej, przez opinię postanawia:

Urzędnikom, z wyboru szlachty służącym w takich miejscach, gdzie w danym etacie, naznaczona jest im płaca ze skarbu, a równie wdowom ich i sierotom płci obojej; wypłacać pensyę i iednorazowe wspomnienia z Podskarbstwa Państwa; zarówno z Urzędnikami służby Cywilnej, na istotnej ośnowie Ustawy 6 grudnia 1827 roku, policzając służbę ich z wyborow szlacheckich do liczby lat, zakreślonych w tej Ustawie w ogólności Urzędnikom Cywilnym do otrzymania pensyi.

Na autentyku własną Jego Cesarskiej Mości ręką napisano: „Ma być podług tego.”

St. Petersburg 21
listopada 1830.

(G.S.)

Ukazy Rządzącego Senatu, ogłoszone w zgim Nrze Gazety Senackiej r. t.

1) Grudnia dnia 1830. Z Powszechnego Zebrania Moskiewskich Departamentow Rządzącego Senatu: z ponowieniem zaleceń o ścisłym wypełnianiu ukazů 1814go kwietnia 11go, względem porządku przysyłania do typografii senackich ogłoszeń dla wydrukowania i za nie pieniędzy.

2) D. 31 grudnia 1830, z 1go Departamentu, o rozciągnięciu prawideł, ustanowionych względem budowania cerkwi Greko-Rossyjskich, do kościołow innych wyznań w Rosyi.

3) D. 5 stycznia 1831. Z 1go Departamentu, o nowo naznaczonej cenie za arszyny. Cena ta jest po 1 rub. 50 kop. ass. za arszyn, a kupującemu nie mniej, iak 50 arszynow, po rublu.

4) D. 5 stycznia 1831. Z 1go Departamentu, o przyjmowaniu do skarbu srebrnej i platynowej monety na wszelką sumę.

5) D. 5 stycznia 1831. Z 1go Departamentu, o zmniejszeniu potrącanych procentow od pożyczki na towary z Banku Handlowego i niektórych jego kantorow.

6) D. 5 stycznia 1831. Z 1go Departamentu, o tém, iżby czas zatrzymania w kwarantannach, do uchybienia terminu urlopowego, przez osoby w służbie zostające, policzany nie był.

7) D. 5 stycznia 1831. Z 1go Departamentu, o środkach do zabezpieczenia kassy od strat w podskarbstwach powiatowych. (G.S.)

AUSTRYA.

Wiedeń dnia 7 stycznia.

Deputacya, złożona ze znakomitszych Obywateli Galicyi i mieszczan lwowskich, przybyła do tutejszej stolicy, w celu złożenia u podnóżka Tronu J. C. Mości, zapewnienia, o wiernych uczuciach swoich współobywateli i o ich przywiązaniu do domu Cesarzskiego, iakoteż w celu zapewnienia spokojności w Galicyi. (J.d.S.P.)

FRANCYA.

Paryż dnia 7 stycznia.

Birża paryzka. Pięć od sta, 93 fr. 70; trzy od sta, 62 fr. 90; akcyje bankowe 1530 fr.; pożyczka królewsko-hispańska 62½ fr.; pożyczka haitańska, 320 fr.

— Jedna z gazet daie następny wykaz, wyjęty z działań ministeryum spraw wewnętrznych około prawa wyborow. Deputowanych będzie 468 (teraz jest 430: a zatem przybędzie 38). Starano się połączyć trzy przedmioty i uczynić trojaki rodzaj reprezentacyi, to jest: stosownie do ludności, do rozległości ziemi i do ilości podatku. Na skutek tego, Francya została podzieloną na 468 obwodow elekcyjnych, z których każdy wybiera iednego deputowanego. Okręgow administracyjnych jest 378; liczba więc deputowanych przewyższa liczbę okręgow o 90. Z drugiej strony, liczba obwodow elekcyjnych, pod uprzednim rządem była 269, z których każdy wybierał iednego deputowanego; (170 deputowanym dla uzupełnienia summy 430 udzielony był podwójny głos); liczba więc okręgow elekcyjnych powiększoną jest o 430.

— Jenerał Lafayette przestał listy pożegnania do gwardyi narodowych królestwa i do gwardyi narodowej paryskiej. W pierwszym z tych listow, Jenerał następna kładzie przyczynę swego uwolnienia się od służby: „Zaczęty się szerzyć obawy, do których śmiem powiedzieć, żadne wspomnienia nie dały powodu; głośno były wymawiane i nie można ich było zaspokoić, tylko przez zupełne zrzeczenie się władzy. A kiedy nawet Król przez swoją troskliwość zamierzał zostawić mię nadal w służbie, instynkt wolności, który mię nigdy w całym mém nie zawiódł życiu, ostrzegł mię, że trzeba poświęcić tę władzę, smutnej konieczności poddania się wszystkim skutkom rewolucyi 1830 r.” W końcu zaś dodaje: „gdyby porządek konstytucyjny, zyskany w pamiętych dnich lipcowych, gdyby tron przez nasze ręce wzniesiony, był kiedykolwiek w czem zagrożony, wówczas cały naród powstanie dla jego obrony.”

— Donoszą z Reims pod dniem 30 grudnia: „P. Jobert Lucas podał się za niewypłatnego i złożył swój sześciomilionowy bilans. Przydać do tego 15 innych bankructw; w samém Reims straty handlowe dochodziłyby do 14,825,000 frankow.

— Dnia 10 stycznia —

Birża paryzka. Pięć od sta, 93 fr. 40; trzy

od sta, 62 fr. 50; akcy bankowe, 1520 fr. 50; pożyczka królewska - hiszpańska 61½ fr.; pożyczka haytańska 340 fr.

— Pozawczora, o wpół do pierwszey, Król, otoczony swemi urzędnikami, przyjmował w sali tronowey Hrabiego *Pozzo di Borgo*, Ambassadora Cesarza Jegomości Rossyjskiego, który miał zaszczyt złożyć Królowi swoje listy wierzytelne. Wszystkie osoby, zostające przy Ambassadzie, towarzyszyły P. Hrabieniu, którego orszak składał się z trzech poiazdów ceremonialnych.

— Mówią o bliskim wyjeździe Xięcia *Mortemart* do *St-Petersburga*.

— Lord *Granville*, ambassador Króla angielskiego przy dworze francuzkim, przybył do Paryża.

— Dnia 5 bieżącego miesiąca Król udzielił własnemi rękoma jenerałom *Tholosé* i *Bertheznowi*, powracającym z wojska afrykańskiego, snarki wielkiego urzędnika i wielkiego krzyża orderu Legii honorowey, gedności, na które J. K. Mość wyniosł ich przez postanowienie z dnia 27 grudnia.

— P. *Saint-Aignan*, członek izby deputowanych, mianowany jest posłem do Szwajcaryi, a P. *Dalmatie*, syn marszałka *Soult*, ministrem pełnomocnym do Szwecyi.

— Król wydał dnia 5 stycznia następujące postanowienia: 1) Znoszą się urzędy dyrektora ieneralnego i zarządców komor celnych. Administracya komor celnych zostanie na przyszłość pod kierunkiem dyrektora, któremu do pomocy dodani będą czterey poddyrektorowie; tworzyć on będzie z nimi radę administracyjną i w niej ma być prezydującym. P. *Grélerin*, naczelnik bióra iszego rządu w ministeryum skarbu, mianowany jest dyrektorem administracyi komor celnych.

2) Kassują się urzędy dyrektora ieneralnego i rządców lasnych. Administracya lasów zostanie na przyszłość pod kierunkiem dyrektora, któremu do pomocy dodani będą trzy poddyrektorowie; z nimi tworzyć on ma radę administracyjną, w której będzie prezydującym. P. *Marcotte* rządca lasny, sprawujący tymczasowie obowiązki dyrektora ieneralnego, mianowany jest dyrektorem administracyi lasów.

3) Kassują się urzędy dyrektora ieneralnego, rządców i sekretarza poczt. Administracya poczt, zostanie na przyszłość pod kierunkiem dyrektora, któremu do pomocy dodani będą dway poddyrektorowie, z nimi tworzyć on ma radę administracyjną, w której będzie prezydującym. P. *Conte*, prezydent rady pocztowey, mianowany jest dyrektorem administracyi poczt.

4) Kassują się obowiązki dyrektora ieneralnego, rządców i naczelników wydziału poborów ubocznych. Administracya poborów ubocznych zostanie na przyszłość pod kierunkiem dyrektora, któremu dodani będą do pomocy trzy poddyrektorowie, z nimi tworzyć on ma radę administracyjną, w której będzie prezydującym. P. *Boursy*, naczelnik wydziału w administracyi poborów ubocznych, mianowany jest dyrektorem tej administracyi. (*J.d.S.P.*)

ANGLIA.

Londyn dnia 4 stycznia.

Papiery publiczne. Konsolidy 82½; Rossyjskie 90½; Brezylijskie 54½; Hiszpańskie 12½.

— Królestwo Ichmość znajdną się w *Windsor*, i nie spodziewają się ich w stolicy przed 20 lutym.

— Gazeta poranna zapewnia, iż P. *Stanley* zostanie członkiem Parlamentu z *Windsor*, iedyne miasta królewskiego w Anglii. Terazniejszy członek z tego miasta, sir H. *Vivian*, zastąpi J. *Byng* w dowództwie wojsk Irlandzkich.

— P. *van de Weyer* znówu przybył do *Londynu*.

— Gazety nasze zawierają poselstwo prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Północney, *Jacksona*, na otwarciu kongressu dnia 7 grudnia. Poselstwo to zawiera szumne pochwa-

ły, dawane rewolucyi francuzkiej i Jenerałowi *Lafayette*, którego prezydent nazywa: człowiekiem, którego cenimy i wychwalamy tak sprawiedliwie. Przebiega potem stan stosunkow Stanów Zjednoczonych z Mocarstwami obcemi, i znajduje ieszcze zgręchność uczynienia pochwały ludowi francuzkiemu i jego Monarsze; w tym obrazie, prezydent donosi, iż podeyrzenia, które powzięto o zamiarach Stanów Zjednoczonych, względem Meksyku, już są zupełnie rozproszone, i że okręty portugalskie dopuściły się niedawno łupieztwa na okrętach krajowych, które dało powód do przełożen i upomnień. Prezydent przechodzi do skreślenia wewnętrznego stanu kraju i podaje projekt do wielu ulepszeń w różnych wydziałach administracyi publiczney. Stan dochodow jest taki, że umorzenie długu publicznego prędzey się może uskutecznić, aniżeli mniemano: dzięki utrzymaniu terazniejszey taryfy.

— Rząd irlandzki wydał do wszystkich władz okolnik, w którym oświadcza, iż nie jest jego zamiarem, przeszkadzać związkom prawnym i spokojnym, mającym na celu korzystanie z dobrodziejstw społeczności i prawa petycyi; lecz z drugiej strony, nie ścierpi bynajmniej zgromadzeń takich, które, zebrane pod jakimkolwiek pozorem, mogą zamieszać spokojność publiczną.

— Donoszą z *Dublinu*, pod dniem 29 grudnia: „Dowiedziawazy się, że lud tłumnie się zebrał przy posagu Króla *Wilhelma*, i że należało obawiać się huntu, margrabia *Anglesea* udał się na plac, dla przekonania się osobiście o stanie rzeczy, którego nie znalazł tak zatrważającym, jak mu było przedstawiono. Ukazanie się jego, przychylnie zmiękczało wrażenie; lud przyjął go z zachwyceniem. Zresztą poruszenie przeciwko unii rozszerza się we wszystkich okręgach katolickich, i P. *O'Connell* bliskim już jest nadania obrótu do jego urzędzenia; wyjechał on tego rana do *Drogheda*.”

— Wywóz kosztownych metallów znówu był bardzo znaczny; 700,000 uncyi wywiezionych w złocie i w srebrnej monecie zapisano na komorze celney londyńskiej; z tey summy 400,000 uncyi w monecie i w sztabach srebra są przeznaczone do *Calais*, 160,000 uncyi srebra i 20,000 uncyi złota do *Rotterdamu*, a 83,000 uncyi złota i srebra do *St. Petersburga*.

— W części zachodniay miasta mówią o rozpuczeniu parlamentu w miesiącu lutym. Podług jednych, rozpuczenie to nastąpi pierwey nawet, niż ministrowie złożą parlamentowi plan swój reformy; inni twierdzą, iż ministeryum probować będzie naprzód: czy przyjmie ten plan parlament, i że nie przystąpi do rozpuczenia jego, chyba w razie mocney opozycyi. Ostatnie to mniemanie dobrze się zgadza z oświadczeniem niedawnouczynionem przez pana J. *Graham* w izbie niższej. Świadomi jednak rzeczy, sądzą, iż parlament zostanie rozpuczony w każdym razie; ponieważ przypuściwszy nawet, że przyjmie plan ministrów, nie będzie mógł wszelako się utrzymać, gdy pozna błąd w sposobie obierania, któremu swój byt jest winien. Podług gazety *Times* z dnia 31 grudnia, ministrowie nie ukończyli jeszcze swego planu, którego ułożenie wymaga więcey miesiąca czasu.

— Podpółkownik *W. Leader-Maberly* został mianowany jenerał - inspektorem artylleryi królestwa zjednoczonego Anglii i Irlandyi.

— Ostatnie listy z Wyspy Francuzkiej donoszą, iż wyspa ta w największem zostaje poruszeniu. Gdy rozeszła się pogłoska na wyspie, iż Anglia ma zamiar wyzwoić niezadługo niewolników, zebrani właściciele udali się do gubernatora, który w tym przedmiocie żadnego nie otrzymał uwiadomienia. Osadnicy, których ½ części są Francuzami, z porywczoscią odznaczającą ich współrodaków, paryżanów, złożyli zgromadzenia publiczne, na których postanowili mocą odeprzeć wszelki krok, któryby zmierzał do zniszczenia ich własności. Przeznaczyli nawet 6,000 funt. szterl.

na wysłanie agenta do Anglii, gdzie ma uczynić przełożenie w tym przedmiocie.

— Vice-kommodor, kommandant stanowiska przed *Sierra-Leona*, wydał rozkaz wstrzymania wszystkich robot publicznych na wyspie *Fernando-Po*, do otrzymania ostatnich ze strony rządu postanowień. Spodziewają się, że rząd zaniecha projektu zaprowadzenia osady na tej wyspie, której klimat jest tak zabójczy.

— Znaczna liczba osób, które należały do burzenia machin i rozszerzania rozruchów w *Hampshire*, została pozwana do sądu; sześciu z nich zostało skazanych na śmierć, a inni na wygnanie z kraju. Ciągnie się jeszcze proces ze znaczną liczbą tych złoczyńców.

— Gazety lisbońskie, które dochodzą do dnia 18 grudnia, nie zawierają żadnych interesujących wiadomości. Gazeta dworska donosi o mianowaniu generała *Castro*, inspektorem generalnym korpusu artylleryi. Dnia 17 *Don Miguel* znajdował się na posiedzeniu publicznym akademii nauk, z siostrą swoją, infantką *Donną Maryą*. Wniebowstąpienie, w towarzystwie świetnego i liczego orszaku. (J.d.S.P.)

SPRAWY NIDERLANDZKIE.

Haga dnia 11 stycznia.

Belgowie uczynili dnia 6 nowe wkroczenie do Brabancji północnej w *Someren*, gdzie zrabowali i złe się obeszli z mieszkańcami.

— Dnia 4 wieczorem otrzymano rozkaz w *Antwerpii*, wystać jak najszybciej wszystkie wojska, jakie tylko użyć można, w okolicy *Maestrichtu*. 2300 do 3,000 ludzi, natychmiast wystąpiło.

— Piszą z *Bois-le-Duc* pod dniem 9, że awangarda, zostająca pod rozkazami generała *Boreela*, złożona z dwóch szwadronów i trzech batalionów, przybyła dnia 8 do *Valkenswaard*, *Riethoven* i *Dommelen*; korpus artylleryi, wzmocniony siedmiu batalionami i pięciu szwadronami, zostający pod dowództwem Xiecia Sasko-Weymarskiego, mając pozycję dnia 9 w okolicach *Eindhoven*. (J.d.S.P.)

Bruxella dnia 11 stycznia.

Na posiedzeniu kongressu narodowego, dnia 8, hrabia *Aerschot*, członek komitetu dyplomatycznego, odczytał dwa listy, P. *Gendebien* i P. *F. Rogier*, datowane z *Paryża* pod dniem 5 i 6 stycznia. P. *Gendebien* donosi, iż otrzymał od hrabiego *Sebastiani* zapewnienie, że wybor Xiecia *Otona* Bawarskiego na Króla Belgickiego, zostanie przyjęty od Króla *Ludwika Filipa*, i że on będzie nawet mógł otrzymać rękę Xieźniczki *Maryi*, trzeciej córki Króla Francuzów. P. *Rogier* donosi, że w rozmowie z hrabią *Sebastianem*, minister ten oświadczył mu, iż Francya nie zgodzi się na oddzielenie od Belgium i ustąpienie z *Venloo* i z *Maestrichtu*. Ministerjum francuzkie okazuje chęci zaspakajające względem traktatu handlowego.

— Otrzymałismy wiadomość, iż Xiąże Sasko-Weymarski udał się do *Eindhoven*, bezwątpienia, w zamiarze podciągnięcia aż pod bramy *Maestrichtu*, zapasów żywności i furażu. Generał *Nypels*, wyjechał dnia 9 z *Bruxelli*, w celu przeniesienia swej głównej kwatery do *Herenthols*. Znaczne siły zbierają się przy *Deux-Néthes*. Garnizon hollenderski wyszedł dnia 7 z *Maestrichtu*, nie wiele jednakże oddalił się za miasto.

— Na posiedzeniu dnia 10, kongress zajmował się wyborem nowych urzędników bióra. P. *Surlet de Chokier* został ogłoszony prezydentem, mając za sobą 104 kreskę; a PP. *Gerlache* i *Stasarez* zostali mianowani wice-prezydentami. (J.d.S.P.)

K O L U M B I A.

Kartagena dnia 28 listopada.

Od niejakiego czasu Kolumbia jest teatrem nowej rewolucyi. Pułkownik *Pingres* dobył *Bagotę* po dziesięciu dniach oblężenia. P. *Mosquera* zrzekł się swego miejsca, a generał *Urdaneta*, został obrany od tymczasowej najwyższej magistratury, namiestnikiem *Bolivar*a, do którego pi-

sał on dnia 7 września, zaklinając, aby przyjął ster rządu, gdyż Opatrzność przeznaczyła go do ocalenia po raz ostatni oyczyzny. — *Bolivar*, w czasie swego pobytu w *Kartagenie*, ułożył, przygotował i dokonał tego spisku czyli rewolucyi, za pomocą stosunków swoich, których ma pełno w mieście. Przy końcu października w *Savana-Larga*, gdzie wiele korpusów wojska miało się zgłączyć, *Bolivar* stanie na ich czele i uda się do *Venezueli* przeciwko *Paezowi*; ta kampania ma rozstrzygnąć los Kolumbii. (J.d.S.P.)

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

W następującym półroczu będą wykładane w *Dorpachim* uniwersytecie następujące lekcye: W *Fakultecie Teologicznym*: Professorowie zwyczajni *Sartorius, Busz, Kleyner* i *Walter* dziesięć przedmiotów w 58 godzinach na tydzień. W *Prawnym*: Professorowie zwyczajni *Klosius* i *Reys* siedem przedmiotów, w 24 godzinach; nadzwyczajny prof. *Bröker* i nauczyciel *Bunge* pięć przedmiotów w 25 godzinach na tydzień. W *Lekarskim*: Professorowie zwyczajni *Erdmann, Meyer, Deicz, Escholtz, Samen* i *Ratke*, trzynaście przedmiotów w 52 godzinach na tydzień, nadzwyczajny Professor i Prozektor *Huk*, oraz nauczyciel *Kéler* pięć przedmiotów w 17 godzinach. Oprócz tego PP. *Deicz, Moyer* i *Samen* będą mieli dozór nad klinicznymi zatrudnieniami. W *Fakultecie Filozoficznym* wykładają Professorowie: *Bartels, Jesze, Morgensztern, Ledebur, Engelhardt, Struve, Parrot, Blum, Kruze, Häbel, Frydlender* i *Szmalc* dwadzieścia sześć przedmiotów w 92 godzinach na tydzień. Oprócz tego P. *Ledebur* zajmować się będzie botanicznymi, a P. *Szmalc* gospodarczymi przedmiotami w praktyce. Oprócz starożytnych klasycznych języków, wykładają się następne nowożytne: rosyjski, niemiecki, francuzki, angielski, włoski, łotewski i estoński; także muzyka, rysunki i t. d. Znajdują się teraz w uniwersytecie następujące na Professorów wakujące miejsca: prawa krajowego i narodów, oraz polityki, prawa cywilnego rzymskiego i niemieckiego, oraz praktycznego prawoznawstwa: języka i literatury rosyjskiej; starożytnej klasycznej filologii i pedagogiki; architektury cywilnej. Wakuującym też jest plac nauczyciela *Fechtów*. (P.P.)

— Zjawił się w *Kassel* nieiak *Backstein*, syn piekarza, który jest nowego rodzaju wirtuoza; uderza kamyki jedne o drugie z taką zręcznością, iż wydają one bardzo przyjemne dźwięki; nazwał on swój wynalazek *saxamelodicon*.

— Droga o żelaznych kolejach między *Liverpoolem* i *Manchesterem* tak była pokryta śniegiem i lodem, iż w tych dniach ostatnich podróżni musieli przez pięć godzin iechać.

— J. K. W. Xieźna *Berry*, zbiera wiadomość, umieszczoną w kilku gazetach angielskich, o przedaniu kosztownego egzemplarza *Henryady*, darowanej Xieciu *Bordeaux* przez miasto *Paryż*. Dzieląc to, iż dotąd jest w posiadaniu Xieźney i nigdy nawet nie było zamiaru zbycia go.

— Z uczynionych przez P. *Aldiniego* komunikacyi do instytutu, okazuje się, iż jego aparaty, ochraniające od działywania płomienia, mogą być daleko prościej urządzone, aniżeli były dotąd. Pompierze medyolańscy wystawiali się na gwałtowny ogień, za pomocą sukna z amiantu, nie wdziwiając nawet pancerzów metalicznych. We Włoszech zajmują się bardzo wydoskonaleniem tej przędzy mineralnej; P. *Vanozzi* założył wielką rękodzielnią płótna amiantowego w *Waltellinie*. P. *Molina*, fabrykant papieru, zamierza wyrabiać papier gruby, kleiowy, w celu użycia go w teatrach zamiast płótna zwyczajnego. Poszukiwania czynione w kilku miejscach, gdzie się znajduje amiant, naprowadziły do następnych wypadków. Podług raportu jednego podróżniującego lekarza, stwierdzonego przez P. *Humboldta*, znajduje się na wyspie *Hunst* i w okolicach *Hawoldswich* rodzaj amiantu, którego włókna są częściej i dłuższe, niż na stopę. W *Mont-Cenis* jest

kopalnia, w której można ciągnąć włókna dłuższe, niż na jeden metr. Jest więc rzeczą niezawodną, że substancja ta dozna zniżenia się ceny; i że wszystkie miasta będą mogły, bez wielkich wypadków, opatrzyć się w aparata niepalne.

— Liczba pism peryodycznych, wychodzących w Anglii wynosi 295; z tych 72 wychodzi w Londynie to jest: 13 codziennie, a 24 co tydzień. Miasto Liverpool ma 9 dzienników, a Manchester 7. (J. d. S. P.)

— W Szwajcaryi uprawiają teraz szczególny gatunek czerwonej konieczyzny (trefle d'Argovie), odznaczający się wysokością ździebł i rannem dojrzewaniem. Pole raz nią zasiane daje piękne pokosy w ciągu 4 lub 5 lat.

— P. Saint-Hilaire, przypatrując się gruszą w ogrodach paryskich uważał, że owoce gałęzi, spoczywających na jakichkolwiek podporach lub ścianie były większe od innych; podług niego, stąd to pochodzi, że owoc, dorosłszy pewnej wielkości i ciągnąc utrzymującą go szypulkę ścięcia iey kosały i naczynia i mniej dopuszcza soków, i że przez to samo owoc podparty powinien otrzymywać ich więcej, a następnie dochodzić większej objętości. P. St. Hilaire starał się sprawdzić to doświadczeniami na rozmaitych gruszach, i znalazł, że owoce podparte małemi deskami zawsze bywały większe od innych.

— We Freybergu, w Saxonii, probowano wypalać węgle nowym sposobem amerykańskim, który zależy na tem, szechy drwa do wypalania ułożone, przesypane prochem starych węgli, zostającym się po nich w magazynach. Doświadczenie przekonało, że tym sposobem otrzymuje się węgla 4 procentami więcej, niżeli zwyczajnym, że nie zostaje nigdy głowien, a sam węgiel bywa równy i najlepszemu gatunkowi.

— Niemiecki chemik Lampadius wynalazł lakier ochraniający metalle, nie tylko od działania wody i powietrza, lecz i od wpływu wszelkich kwaśnych wyziewów. Lakier ten robi się następującym sposobem: 1½ funta grafitu na miarki proszek tartego miesza się ze 4 uncjami siarczanu ołowiu i 1 uncją siarczanu cynku również w proszku, do tej mieszaniny dodaje się potrosze funt zwyczajnego lnianego pokostu i zagrzewa do zagotowania. Lakier ten bardzo prędko wysycha i pożytecznie użytym być może do powlekania konduktorów, oraz żelaznych, ołowianych i cynkowych dachów w zwyczajnych domach i w zakładach, w których się metalle wyrabiają. (T. P.)

— Nowego dzieła A. Puszkina p. t. *Borys Godunow* rozkupiono w pierwszym dniu do 400 exemplarzy, co dowodzi, że wydawcy pism peryodycznych niesprawiedliwie zarzucają publiczności rosyjskiej obojętność ku wszystkiemu, co jest prawdziwie pięknem. Po wyśściu 8 pierwszych tomów *Historji Państwa Rosyjskiego* (na którą szanowny iey autor nie zbierał prenumeraty, ani drukował wcześniej szumnych zapowiedzi) nie można się było docisnąć do pokoiu, w którym ją przedawano, i kupujący spotykali całe wozy, które wychodziły obciążone, nie do składow xięgarskich, ale do domów Rosyjskich Panów, i innych miłośników literatury.

— W Moskwie kilku literatów z chwalebnej chęci wspomagania rodzin ludzi ubogich, którzy umarli z cholery, postanowili wydać na ich korzyść *Almanach*, i wszelkie zyski z niego obrócić na wsparcie wdów i sierot pozostałych bez sposobu do życia.

— Wraz z końcem zeszłego roku, ustaly wychodzące dotąd rosyjskie dzienniki: w Moskwie *Goniec Europy* (Вѣспникъ Европы), *Goniec Moskiewski* (Московский Вѣспникъ), *Galatea* (Галаатея) i *Ateneum* (Атеней); w Petersburgu: *Pamiętniki Oczyste* (Опечесивенныя записки) i *Słowianin* (Славянин); lecz za to zjawily się w 1831 roku następnę nowe pisma peryodyczne w Petersburgu: *Goniec Petersburski* (С. Петербургскій Вѣспникъ), *Dzwonek* (Колокольчикъ), *Dziennik zagranicznej literatury i sztuk nadobnych* (Журналъ иностранной словесности и изящныхъ искусствъ), *Echo* (Эхо) i *Literackie dodatki* (Литературныя прибавленія) do Ruskiego Inwalida. (P. P.)

Anegdota.

W jednej gazecie angielskiej, umieszczona jest następująca anegdota: „Przed dwoma miesiącami skazany był na śmierć w Dublinie kapral, za przestąpienie posłuszeństwa. Chcąc donieść swojej żonie tę smutną nowinę, nieszczęśliwy pisał do niej dniem pierwszej przed odniesieniem kary, we czwartek; że zaś list ten nie mógł dojść wprzód do niej iak w sobotę, przyszło zatem mu na myśl uwiadomić żonę o tem, co miało nastąpić nazajutrz, iakby o przyszłym wydarzeniu. Napisał więc do niej w następujący sposób:

„Nayukochańsza moja towarzysko życia! Życzę, żebyś ty była tak szczęśliwą, iak ja teraz jestem; uwiadomiam ciebie, że mię powiesili wczoraj o pół do dwóastej zrana. Dzięki Bogu, pięknie umarłem, i miałem ukontentowanie, iż wszyscy przytomni szczerze mię żałowali. Pamiętaj o mnie, i staraj się, aby o mnie nie zapomnieli biedne nasze dzieci, które już nie mają oycy. Twój przywiązany mąż: *Bertram*.”

Pomimo wszelkich ostróżności troskliwego irlandczyka, aby żonie swojej o wszystkim nazeretelniej donieść, wiadomość ta iednakże okazała się fałszywą: albowiem wkrótce po odesłaniu tego listu, został on ułaskawiony. (G. S. P.)

— Ludność całej kuli ziemskiej rachują na 632 milionów. Rozdziela się ona następującym sposobem; w Europie rachują 172 milionów; w Azji 330; w Afryce 70, w Ameryce 40, w Australii 20. Nowonarodzonych w Europie bywa na rok 6,371,370; na dzień 17,453, na godzinę 727, na minutę 62, a na sekundę 1. Na całym świecie rodzi się na rok 25,407,407, na dzień 4130, na godzinę 2,672, na minutę 445, a na sekundę 7. (J. d. S. P.)

Doniesienie Literackie.

2 W prospekcie do nowej edycyi dzieł Krasieckiego doniesiono, że ta oprócz przedmiotów objętych w edycyi Dmóchowskiego, składać się będzie z sześciu tomów dopełnień, za które WW. Prenumeratorowie przy odebraniu drugiej części wnieśli opłatę. Miło przychodzi podpisanemu typografowi niniejszém zawiadomić Publiczność, że gorliwi o dobro literatury posiadacze pism nayznakomitszego Klassyka, nadesłali teraz wydawcy znaczną ich liczbę, tak, iż w miejsce sześciu, dziesięć tomów obejmować będą. Cztery pierwsze tomy dopełnień już wyszły z druku, które Szanowni Prenumeratorowie odebrać raczą a razem na ostatnie cztery, czyli do dwudziestego włącznie, dopłacić z kosztami transportu r. sr. 2 k. 55. Prenumerata na całe dzieło, w cenie r. sr. 6, zamkniętą będzie z wyśściem ostatniego tomu ogólnego zbioru.

Th. Glücksberg Typogr. Ces. Wil. Uniw. (53)

3 Od Rządu gubernialnego Litewsko-Wileńskiego ogłasza się: iż stosownie do przełożenia P. Cywilnego Gubernatora i kawalera, dla sprzedania z publicznej licytacji chowane w Wileńskiej skarbowej Apteczce od dawnego czasu 15 pudów szkła pobitego, naznaczone zostały terminy: pierwszy dnia 24, drugi 25, a trzeci ostateczny 26 następującego mca february; zatem życzący kupić takowe szkło, zechcą przybyć dla targow na te terminy do Wileńskiego medycznego urzędu. Dnia 13 ianuary 1831 roku. Assesor Józef Szulc.

Sekretarz Jamont. (38)

Do dzisiejszego Nru przyłączony jest, dla PP. Prenumeratorów na prowincyi, dodatek nadzwyczajny do Kuryera Litewskiego, który dnia wczorajszego dla mieszkających w Wilnie był rozdany.